

bat) observavit omnibus incassum adhibitis remediis, tandem sapientia dentem dextrum superiorem produisse.

Idem 1675. De dentium ordine multiplici.

Mirum est, quod Plinius c. 37. lib. 11. narrat, Timarchum Nicæolis filium Paphii duos habuisse maxillarium dentium ordines, quod etiam de Mithridatis filia idem affirmat; imò Herculem triplici Dentium serie, ut & Pœbum, Realdi Columbi filium, necnon Ludovicum. XIIII. Galliarum Regem, annotante Bartholino, eadem ornatos dicam an deformatos fuisse, legitimus. Sic nuper, Clariss. Promotor meus, infantis cadaver publicis oculis subiecit, è cujus maxillis integram dentium seriem, scapelli cuspidè, revulsit, altera adhuc dum intra maxillas latitante: sed illam gingivis nudatam & expositam omnium oculis pari methodo sigillatim decussit.

Idem 1675. In odontalgia rabida arteriolam antitrangi urendam esse.

In atroci dolore solent etiam aliquando arteriotomiam instituere inque illis locis ubi usus obtinet feliciter sæpè administratur, constat mihi per sæpius laudatum Dn. Promotorem meum defurculo carotidis exterioris perreptante auris antitrangum, quem sæpius (dum apud Principem de Turenna Castrensium Medicorum comes esset) à Principis sui Chirurgus vidit caustico actuali (ad eos usus crescentis luna in modum affabre facto) felicissimo cum successu deuri.

FOETOR.

De Foetore narium vid. in Narium Affectibus: de Foetore oris, in Oris Affectibus: de Foetore pedum in pedum Affectibus &c. Hæcque omnia præcipuè in Bibliothecâ nostrâ Chirurgicâ.

FRACTURA.

Vid. in Bibliothecâ Chirurgicâ.

FULMINE ICTI.

Vid. COMBUSTIO in Bibliothecâ Chirurgicâ.

FUNGUS.

Vid. in Bibliothecâ Chirurgicâ.

FURFURES.

Vid. PILORUM VITIA in Bibliothecâ Chirurgicâ.

FUROR UTERINUS.

De Furore Uterinò, hæc habet Clariss. Antonius Menjotius.

Plato duas manie species celebrat, unam *ἄλογον* ab humanis morbis;

alteram *ἄλογον* à divina alienatione; hujus iterum quatuor constituit partes, quibus totidem Deos præponit; ac *μανικὴν ἐπιποθειαν* tribuit Apollini, *πελερικήν* Dionysio, *πονηρικὴν* Musis, *ἑραπικὴν* Veneri & Amori, hancque omnium optimam esse docet.

De furore Venereo seu Amatorio, non Platonicè, sed Medicè hic differimus, quatenus morbi foetura est. Ejusmodi furor à membro principaliter affecto, scilicet utero, uterinus, Græcis *μητρομανία* dicitur. Sunt qui *νεφρομανίαν* vocitent, sed improprie, quod curacea illa pudendi muliebris epiphysis quam *ῥόφιον* & *τὸ μίτρον* appellant, verum non sit hujus passionis subjectum: attamen Nymphomanie vocabulum admitti potest, eo sensu quo veteres Anatomici clitoridem Nymphæ nomine donabant; clitoris enim, veneris aculeus, in hoc affectu manifestè tumet atque incalescit.

Definitur Delirium ferinum sine febre, effraenem ac inexpletam veneris appetentiam inducens. Cum mania convenit conturbatæ mentis savitie, & *ἀνομήνεια*: sed ab illâ sejungitur, quod non ab atrâ bile, sed à feminis ferventioris plethorâ ducat originem; quodque desipientia pro halituum è semine evektorum ac imaginationem pulsantium conditione, circa rem veneream peculiariter versetur, ita ut petulcæ ægrotantes nihil aliud vel loquantur, vel cogitent.

Causa proxima non est putridum semen ut in hysterico pathemate, sed genituræ incorruptæ quidem, at uberis & actioris, in vasis uterinis orgasmus; hinc enim uterus, partesque ipsi annexæ cum internæ tum externæ, & præcipuè clitoris *φλογωσά* concipiunt, ac cerebro per medios vapores in *εντιμωσάλο* tracto, scemina dementatur, & furiosorum libidinum aestu percellitur.

Cur sola mulier hocce furore crucietur, virque ab illo immunis vivat, quanquam semine præditus multo activiore, duplex est ratio: prior ex parte *ἑπιδικασικῆ*, id est causæ suscipientis, quod vir-tui potentior sit; scemina verò, judice Hippocrate, sit *ἀδυνατότερη* & *ἐπιποθειότερη*, pusilli demissique animi: posterior ac præcipua ex parte *ἑραπικῆ*, hoc est efficientis causæ, quod virile semen in vesiculis seminariis ac prostaticis glandulosis ad utriculi urinarii cervicem sitis, tanquam in penu ac promptuario asservatum, indè ad caput non commodè vaporet, nec istis particulis res sit cum cerebro: Mulieres autem ejusmodi vesiculis ac prostaticis destituantur, quarum quippè vascula ejaculatoria non ad vesicæ collum tendant, ut in maribus, sed ad vulvam cujus præsigne est consortium cum cerebro. Quemadmodum sonus secundum trabis ductum procul & retrià excurrit, ac fumus juxta pali erecti longitudinem alte effertur; sic per continuitatem spinalis medullæ, cui uterus robustis connectitur ligaminibus, expedita est fuliginum ex arvis muliebribus ad cerebrum *ἀλογωσά*.

Hippocrates, si vulgò credatur, hunc morbum oriri ait à sanguine menstruo, qui in virginibus viro maturis effluvio carens, ad cor & diaphragma præ multitudinem regurgitat: undè cor primùm insatuatur, indeque torpor, & ex torpore dementia invadit. Satius tamen videtur textum istum de matricis strangulatu vel de melancholico delirio, vel de utriusque affectûs *συμωλοσά* interpretari, quam de insaniam uterinam; ut reverà Hippocrates timoris à caligine nati

eo loci meminit; qui melancholiam non furorem testatur.

Arbitrantur nonnulli in mania hysterica, Veneris thyrso mentem percipi, ob errorem externum, à nimia videlicet objecti vehementia, ut sit in ira, amore, ceterisque animi passionibus; quo pacto etiam animantes quibus toto anni cursu in Veneris conflictum prorumpere negatum est, accedente statâ jugandi tempestate, maximâ seminis ebullientis plenitudine turgent, quæ ipsas furere solet: proindeque nullas anathymias è feminis minerâ ad *μῆτρα* ἀπορροήσας importari autumant; sed appetitum veneris naturalem qui in utero positus est, ubi à spermatis copiosi atque præservidi stimulo ultra modum pungitur, appetitum animale in cerebro tantopere commovere, ut hic immoderatus factus, excusso rationis à qua compefci deberet, dominio, eam secum abripiat.

Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.

Indeque in pudicis foeminis luctam fieri observant appetitus sensitivi & rationalis, qui illius procellas pacare nititur, ac mulieres nimium coeundi desiderium præ pudore aliquandiu occultare, donec tandem ratione subversa, propudiosa evadant.

Aliquis etiam opinari posset, ipsummet animale veneris appetitum non cerebro inhabitare, sed utero, quem ideo Plato *ζῶν ἐπιθυμητικόν* vocavit, haud secus ac animalis cibi potusque appetentia in superiore ventriculi orificio collocata est; aded ut metromania respondeat bulimiae, vel siti immoderate, à quibus delirationem longè abesse constat.

Verumtamen in hoc affectu *τὸ φανταστικόν* & *τὸν ἀλημονικόν* perturbari ex cogitationum, dictorum factorumque absurditate liquidò colligitur; Nec idcirco furor uterinus, sed simplex lascivia, fami caninae meretur comparari. Certum est etiam istas facultates teneri desipientiâ propriè sic nuncupata; potius quàm ob errorem externum solummodò depravari; secus vix ullum unquam dabitur deliramentum, ipsaque mania nihil aliud erit quàm prægrandis incandescencia rationem inundans. Igitur in furore uterino ægrotatio imaginariis ac ratiocinatricis potentiae causa est effrenanti appetitus animalis, non è contrario; aliterque se res habet, quàm in effusis animi pathematis; hæc enim licet mentem extra quadrum, ut loquuntur, promoveant; per se tamen & proxime non insunt *τῶν λογικῶν*, sed *τῶν ἀλόγων* animæ, neque ided cadunt in Viram sapientem quem Philosophia moralis appetitus sensitivi violentiam refrænare docuit; cum morbosa deliria ne fortissimis quidem, Stoicisque hominibus parcant, quoniam à cerebri valetudine dependent, quæ rationis imperio non subijcitur; hancque ob causam in animi passionibus sentiunt homines se vitiose agere, nec in foro civili, ac multò minùs in foro conscientiae excusatione digni sunt: delirantes verò, ac speciatim foeminae ex utero insanientes se transversas raptari ignorant, infantesque merito habentur.

Domicilium appetitus veneri quod attinet, an illud in cerebro, an in membris procreationi dicatis assignari debeat, controversia est Physiologica, non Pathologica, nec proinde hujus arenae.

Causa interna caloris & acrimoniae in semine

gemina est, partium feminis fabricationi destinatarum, testium nempe & vasorum spermaticorum exuperans caliditas; ac sanguinis, è quo semen conficitur, fervor immodicus vel per se, vel propter mordacium, salforumque humorum mixturam. Menstrua quoque non ex voto irumpentia ad hancce insaniam conferunt; ab his enim præsertim si calidiora fuerint, uterus unâ cum suis vasibus ac semine in ipsis contento effervescit: quamobrem appetente fluore menstruali, mulieres magis subant, ob voluptuosum pruritus ex plenioris sanguinis ac spirituum adventu.

Causæ procatarticae furoris hysterici multiplices sunt *τῶν τῶν ἀπορροήσας* live sex rebus non naturalibus mutanda. Primò cælum ætiosum atque squalidum, ut *κοινωτικόν* tempore, cum ingenti Sirius aestu terras adurit; Nam sicuti, autore Philosopho, viri aestate minus quàm hyeme ruunt in venerem, quod intensus eorum calor dissolvatur à caliditate ambientis: ita ex adverso mulieres per aestatem magis quàm per hyemem ad clinopalen instigantur, quia frigidius ac ignavius illarum semen ab æstivo calore redditur ætiosum, ac per compensationem contrariae qualitatis refovetur; idedque Ægyptiacas foeminas, veneris in tantum famelicis esse narrat Herodotus, ut cum hircis rem habeant: produnt quoque historiarum Indicarum Scriptores Americum Vesputium ad quamdam novi Orbis oram apulise, ubi mulieres libidini aded erant devinctæ, ut Bacchantum more in nautas furerent.

Sed potissimum victus ratio est *ἀφροδισιακή*; universim quidem dapes saliares & opparæ, daphiles ac Sybariticae mensæ, fercula ganata juxta Archestrati opsodædali, vel Apicii, quem Plinius nepotum omnium altissimum gurgitem appellat, artem culinariam parata: mirumque philtrea tam graviter interdici, dum interim coquis permissitur, inquit Plutarchus, alimenta *μαργαρίδων* & *φαρμάκων*. Privatim verò inter irruamenta veneris languentis & acres divitis urticas numerantur, aromata omnia, embammata, pulpamenta, tortiva jura quibus succulentæ ac polytrophæ carnes infriantur; galorum cristæ atque testiculi; ova recentia ac tremula; præterea panes azymi (si Didymo credendum) *ἐπιθυμητικὰ* *εἰς* *τὴν* *ἀφροδισιακήν* efficacissima sunt veneris incitabula; item asparagorum turiones; echinatae scolymorum pineæ, eorumque thyruli; nuclei pistaciorum; pinei strobyli, boleti; tubera, ac pleraque legumina, ut pisa, fabæ, cicera admissariis equis exhiberi olim consueta. In genere quodcumque cupediarum genus, omnisque ventris saturitas, seminarium est venetei amoris: Nihil sic inflammat corpora ac titillat genitalia membra, sicut indigestus cibus, ructusque convulsus, inquit B. Hieronymus. Venter etiam melaco præsertimque dentato ac *καυσικῶν* exæstians citò despumat in libidines: Non *Αἰναι* ignes, ait idem Hieronymus, non Vulcania tellus, non Vesevus & Olympus tantis ardoribus æstuant, ut juveniles medullæ vino plenæ & dapiibus inflammatae: nec immeritò lasciviam jumentum frans inediae subjugandum esse alibi suadet. Quædam mulieres in *τεταρῶν* uterinam illapsæ sunt propter usum vini Hippocratici, cui aliquid boracis fuerat dissolutum.

An inter venerea illestantia sal veniat re-

centendus ambigitur. Non pauci contendunt, ut à ruà atque menthâ, sic à sale ope caloris atque siccitatis genitalem succum consumi:

Urunt res falsæ visum, semenque minorant.

Ita Abimelech Sichemorum urbem expugnatam soloque adæquatam conspersit sale, in perpetuæ infœcunditatis notam: ad cuius forsân exemplum hodierni Magistratus reorum læsæ Majestatis ædes demolitas sale aspergunt. Aliis placet quemadmodum sal adeo sanguine per se emaciat; sed per accidens pinguefacit, alimentum ad partes devehendo (nam Apollonius, Herophili discipulus, macros ægros ac inuberes cibariis salitis recorporabat, ac Hippia tri equos impinguant, pauco sale escæ admixto) sic moderatam salis usuram esse prolificam, quatenus sanguinem ad feminis officinam deducit. Nonnulli denique à sale semen quidem incendi; sed ejus copiam detrahi existimant.

Nos plurimis documentis nixi, veneris ardorem sale proritari, virtutemque fœcundam ei inesse judicamus, ita ut Grammatici vocem salax à sale non inepte derivasse videantur. Nam lymphæ minerales sale imprægnatæ à sterofi vindicant: aqua Nilotica quæ nitrosa est, multarum fœminarum viscera longiore præclusa sterilitate, ad conceptum relaxavit: vena spermatica sinistra ab emulgente exoritur, ut feminis materia, saluginis feri redderetur particeps, ac illi salaciores sunt, quibus utraque spermatica ab emulgentibus emergit: naves sale onustæ sunt murium feraces; imò non desunt Physiographi, qui mures absque masculi opera solo salis linctu impleri affirmant: dato sale, canes ad generationem inertes catuliunt: oves aquam salisam bibentes maturius coeunt ex Aristotele: ac Sacerdotes Memphitici libidinem fugaturi à sale abstinebant, autore Plutarcho: populosissima est piscium salum incolentium Respublica: nec sine ratione Marini apud Ethnicos Dii omnium perulantissimi fingebantur, & Venus dicebatur ἀλιφρή σαλιγενά: stirpibus quoque propagandis sal conducit; hinc ὀλασιν ὕδρι apud Græcos dici solum de summa fertilitate, ac plantæ maritimæ præ cæteris luxuriant: aquæ quoque ἀσπραπαίαι & κερώνυαι, quia nitro imbutæ, irrigandis plantis sunt magis accommodatæ, docente Plutarcho; & Hippocrates ὕδρι θροσπαίαι commendat: notum est in Livonia succensarum sylvarum cineres solere tritico conseri, lætasque meti messes: nix suo nitro terris benefacit: agri stercoreati fœcunditas sali quo nimis scatet, accepta fertur: Elisæus fontem Jericonis sale fœcundavit: & Virgilius;

*Semina vidi equidem multos medicare ferentes,
Et nitro prius & nigrâ perfundere terrâ.*

Denique totis corporibus nihil est utilius, inquit Plinius, sole & sale: quasi ad humanam procreationem, simul cum sole & homine, sal tanquam tertius collega deberet admitti. Sed nimum à littore recessimus, reducantur vela.

Præter aërem & alimenta, veneris illicium præbent somnus longior: supinus decubitus in culcitra plumea renas calefaciens, quod etiam præstant arctiora lumborum cingula: otium corporis & animi: ἑμελιότης, familiaritas cum ado-

lescentibus: unde B. Hieronymus: Cinnamulos pueros & calamistratos, & peregrini muris olentes pelliculas vocat pestes ac venena pudicitia, obscena etiam spectacula ac Fescennini versus, sunt Veneris popysmata, sopitamque amoris flammam ventilant: uno verbo vita mollicula, deses ac luxuriosa: Venus tandem præcox & immatura, quæ nondum confirmato judicio cupiditatis habenas laxavit; qua de causa, ut ex Aristotele colligitur, puellæ temporis viro copulatæ vitam degunt incontinentierem: quædam etiam hoc malo tactæ fuerunt ex concubitu cum viris qui majorem illaturi voluptatem; oleis calidioribus ac suaveolentibus veretrum inunxerant.

His omnibus addi debet fœminarum διαδυσία ac primo quidem temperies non sanguinea quæ semen copiosum, sed qualitibus moderatum coacervat; multò minùs pituitosa, sed vel melancholica, vel biliosa: Mulieres namque melancholicæ & serosæ sunt & flatuosæ, undè feminalis humor à falsedine feri acuitur, & à flatibus turgescit: biliosis autem etsi ratione siccitatis, illiberalior insit feminis abundantia, bilis tamen flammescens geniales igniculos accendit; undè Poëtæ Marti Venerem conjunxerunt ob irascendi & concupiscendi germanas vires, & quod Martiales viri plerumque simul Venerei sint. Moderatam autem caliditatem siccitatemque intelligimus: secus si qualitates istæ plurimum exuperent, urinam genitalem, ut cum Plinio loquar, depopulantur. Ita leo quia calidissimus atque siccissimus, minimè libidinosus est; cumque feminis & medullæ assimilis sit materia; ille quoque tenuem & exiguam habet, & quidem in paucis offibus medullam, ac pleraque ejus ossa non solum corneola sunt, verum etiam aded dura, ut ex iis collisis quasi è silice ignis elidatur, autore Aristotele.

Secundo habitus considerandus est: nam ut carnosæ pinguibus, sic graciles carnosis magis uruntur.

Tertio statura; in proceris siquidem minus quam in parvis bulliunt libidinum incendia, quoniam in his & calor unitus vegetior est, & propter parciorum nutritum plus resistit sanguinis in semen abituri: ita claudæ libidini magis indulgent, quod ad membrorum debilius ac decurtatorum nutritionem paucus sanguis sufficiat; narrantque Amazonas solitas fuisse infantes masculos ex articulare, non modo ut claudi nequirent insidiari; sed etiam ut in venere magis valerent. Idem dicendum de gibberosis quæ camelis idcirco comparantur coitum toto die exercentibus, referente Aristotele.

Quarto colorem cutis, & pilorum maximè in partibus pudendis cruribusque luxuriam oportet attendere: In illis enim quæ ex albo flavescunt, aut propter sanguinis adustionem nigricant, ac pilosiores sunt, scintillant magis ignes cupidinei quàm in lacteis atque depilibus.

Tandem aphrodisia lymphatione sæpius tentantur puellæ viripotentes ὀρησις, ut ait Hippocrates, ὄρησις γὰρ μὴν ἀποδύδουσαι quibus inflat nubendi tempus, cum mammæ fororiari, pestem illis sive tenera lanugine vestiri, mensisque primùm erumpere incipiunt; quapropter Aristoteles adolescentulas eo tempore diligenter custodiendas esse monet: attamen juvenibus, ut ut plenis annis nobiles sint, hac infania frequentius vexantur maritæ ἀφορῆς, dummodo nihil aliud adjunctum sit, quod veneris proclivitati

Proclivitate adverteatur: Item mulieres conjugate quarum exardescens libido ab ignavio marito haud satis restingitur: ac postremo juvenes viduae durissima sustinentes castimonie praelia; nam oblectamenti antea memori, calcar est amoris, reique notae ac expertae appetitione premuntur magis; quocirca virgines instar brutorum molestiae vitandae causa, Veneris contubernium optant; mulieres insuper *μῆτις* lilecebris pellectae, ejus flagrant desiderio; quoniamque in negotio veneris polleat retroactae voluptatis recordatio, pater ex equo Dariano qui ad eundem locum ductus, ubi pridem equam inerat, memor nuperrimi gaudii hinnitum statim edidit. Huc accessit assuetudo; nam crebro coeundi exercitio, praesertim in illis quae aetatem consistentem nondum attingere, amplificentur semina vasa, eorumque simul ac testium vix attractrix usu roboratur: quare, ceteris paribus, feminas viri consuetudine quondam potitas, nec in Amoris palaestra amplius vellicantes semine magis turgere necesse est, quam puellas *ἀροχέλιος* quae sub Veneris vexillis nondum militaverunt: recteque Tertullianus minus arduam esse virginitatis quam castitatis conservationem probavit, & B. Hieronymus: Virginitas, inquit, in eo facilior est, quia carnis incitativa non novit, & viduitas in eo sollicitior, quia praeteritas animo recollit voluptates. Quanquam fortassis contingere queat ut quaedam virgo venereos amplexus in pendio magis jucundos concipiens, quam revera sint, illorum mulcedine acerbis angatur; Unde idem Hieronymus a libi dicebat: Ferreas mentes libido domat, quae majorem in virginibus paritur famem, dum dulcius putant omne quod nesciunt.

Differt furor uterinus à simplici verendatum partium prurigne, quod ille juniores, haec annosae potissimum infestet, in illo contractata genitalia sine dolore demulceantur, in hoc scilicet magis inflammationentur, & cum aliquo delectamento doleant: deinde quod pruritus, aut coitus prolubia non conciat, si nempe illam pudendi particulam quae veneris appetit s primaria sedes est, non occupet; aut feminas vernis passiculis libidinosiores reddat, sed sine delirio & furore: quae gallinacea se indomitae salacitate famosae olim fuerunt Semiramis Allyorum Regina; Julia Augusti filia; Messalina Claudii uxor, quae Veneris lassabatur sed non satiabatur; Agrippina Neronis mater; & Faustina Marci Aurelii conjux.

Distinguitur à suffocatione hysterica, quia in hac mulieres manent attonitae citra loquelam, respirationem & motum: In furore vero linguam habent infrenem ac prodigam, anhelant, & instar Furiarum agitantur.

Ut periti est Botanici, ait Galenus, herbas inter noscere, recenter *φουφύλας*, proindeque ineffigatas adhuc ac informes; sic nascens affectio, necdum numeris omnibus absoluta, non nisi à Medico perspicacissimo detegitur, ac idiotae quorum hebetiorem obtutum fugit morbus neophytus, hujus diagnosi habent pro prognosi.

In prima igitur hujus maniae, ut ita dicam, *ἐκκαλῶ*, invictae perennant vigiliae, foeminae jejunio deditae sunt, taciturnae.

Voluntque curarum tristes in pectore fluctus.

Jactantur corporis inque; frequenti sed clandestina locorum muliebrium prurientium, ardentium, atone intranscensium confractione laetantur: oculos insitiores exactoresque libidinis hinc inde lascivius evibrant; veneris vel audito nomine, ejus cupiditate, ardescunt erubescunt; pulsus

Tom. II.

concitator est, quo Erasistratus Antiochi in novercam Stratonicem, & Galenus Romanae mulieris in Pyladem histrionem, amorem deprehenderunt.

Adolescente jam morbo, ac ratione penitus proftrata; emotae mentis seditio fervet in oculis, facies saturato perfunditur rubore. Nam quemadmodum quae in civitate peraguntur, solent apud emporium promulgari; sic interiores hominis tumultus in vultus platea perspicue relucunt: aegre incessu furiali ambulant: iracundia *ἐκκαλῶ* capiuntur: rerum inhonestarum narratione gaudent, ac blando sermone, gratis gestibus, mellis oculis, oreque benevolo, virorum gratiam indecenter aucupantur; donec se viente furoris impetu, frontem commasculent, & sequestrata foeminae verecundia quasi caestros percussae, non modo praetextata loquacitate proerviant; sed audacissimam quoque licentiam viros propalam infestentur. Historia refertur nobilis cujusdam matronae ceteroquin honestissima, quae & homines & canes ipsos ad congressum rabiose provocabat.

Pax sequestra est placati hujusce morbi, qui postquam valedixit, quali postliminio revertitur. Verum quia dimissionis intercedit, ac per amica paroxysmi silentia, datur locus praesidiis quae *μακρὰς θύρας*, *φωφύλας*, *λυραὶς* aegrotas alias respuebat, affectio intus potius censenda est quam exitiosa, nisi cohibitam semen deleteriam corruptelam contrahat. Res enim praestantiores haud solum celeriore, verum ceteriore quoque putredine dilabunt, ac tandem magis infestae ac hostiles fiunt, quam o magis utiles affinesque fuerant, sicuti capitale est ac Vatmanum inter consanguineos odium. Lapides ac metalla non modo propter siccitatem atque densitatem; sed etiam quia simpliciora sunt, nec tot pugnantibus elementis confusa, diutissime impurris servantur, ac dum computrescent, minima seada est eorum corruptio. At mixta ex plurium contrariorum *εὐχέσιον* perfectius elaborata, ut lac, sanguis, semen, citius putrent, non modo ratione humiditatis quae mixto promptè diffunditur; sed potissimum quia plurimis particulis heterogeneis constant, calore veluti ferrumine colligatis, quae vi simul irretitae, amore libertatis sese extricare assidue conantur, quo modo scripsit Hippocrates aquam pluvialem, omnium praestantissimam citissime putrere, quod ex plurimis congregata sit ac permixta. Nec tantum facilior, sed sordidior praeterea ac putidior est eorumdem corporum ruina. ubi tam diversae quibus componuntur partes, rescisso communi quo tenebantur vinculo, scilicet calore, velut solutis compedibus dissolvuntur, & quae prius sese invicem contemperabant, per *ἀσπίδιον* sui juris factae, intentas recuperant qualitates. Cum igitur major mixtio, majoris putredinis occasio sit, semen ut est perfectissimae naturae, ita putrefactum ac *ἐκκαλῶ*, veneni malignitatem induit, mephiticamque pestiferam ad cor, cerebrum, & caeteras partes exhalat, unde interitus, perinde ac eporo malefico pharmaco, inopinatus, dirisque & insolitis symptomatis stipatus consequitur; atque unde vita, hinc etiam summa excitatur pernicies.

Quod si semen à venenata ejusmodi putrilagine sese tueatur; furor tamen perseverans ex sympathico idiopathico, ac ex hospite civis sit, lena tabitudine miseris depascens. Ita ni diligens infantium habeatur cura, tragoedia ad catastropham brevius traheatur; Nonnullae enim laqueo vitam sibi eripiunt, ut virgines illae Milesiae, quas sine ulla evidenti causa se caervatim suspendisse refert Plutarchus: cujus eventus causa querenda est ab Hipp. *ἐκκαλῶ*, inquit, *ἐκκαλῶ* *καρδίον* *μὲν* *ἀγχαίνας* *καρδίον* ab oppressione quae circa cor est, sese strangulant, corde

liii

nam

namque multitudine vaporum compresso, istius compressionis idea, imaginationi morbida jugiter oblata, hanc ad fauces recte constringendas latenter impellit: quædam verò in fluxivos putresque desiliæ visæ sunt, aquæ perfrigerium exoptantes; sic non ita pridem Lugdunenses mulieres tam atrox, tamque absurda incessit animi perturbatio, ut in flumina gregatim sese pronas dejecerint: quomodo olim in decantatissimâ illâ peste Atticâ, ægri
*In fluxivos partim gelidos ardentia morbo
 Membra dabant, nudum jacientes corpora undas:
 Multi præcipites lymphis putealibus alte
 Inciderunt, ipso venientes ore patente.*

Aliæ tot ærumnarum mole oppressæ, quasque tandem tædet cœli convexa tueri, diverso spontaneæ necis genere percunt. Ac profectò hunc affectum valde horrendum esse necesse est, quandoquidem Melampus, referente Herodoto, ob restinctum Argivarum mulierum furorem, pacta prius cum Argivis mercede, majorem regni eorum portionem, sibi & fratri suo Biantii obtinuerit. *Antonius Menjotius Dissertation. Pathologica. part. 1.*

Curationes.

Curatio Clariss. Lazari Riverii.

Phlebotomia sæpius, prout vires ferre poterunt, celebranda est, ut tota humorum massa, & ipse uterus refrigerentur, & sanguis fervidus ab uteri venis revellatur. Postmodum purgatio instituenda est benignioribus composita, bilem aut melancholiam educentibus, prout alteruter humor redundaverit. Purgationi succedent julepi præparantes humorem peccantem, refrigerantes scilicet & leviter aperientes, per triduum usurpandi. Mox purgans validius exhibendum erit ad humores illos penitus infixos evellendos, cui usui conferre poterunt illa medicamenta purgantia, quæ in msnice curatione fuerit descripta, quæ per intervalla erunt repetenda.

Iteratâ purgatione ad uterum, & universum corpus refrigerandum, humorisque fervorem temperandum, sequens balneum erit utilissimum, idque pluries in morbi decursu erit repetendum.

℞. Fol. lactuc. salic. nymphæ, vitis, portulac. umbilic. ven. an. fascj. fl. viol. nymphæ & ros. an. M. j. coq. omnia pro balneo, quod ingrediatur tepidè, sine sudore, bis in die longè à pastu.

Ad ulteriorem corporis refrigerationem serum lactis per multos dies exhibeat. Proprietate specificâ semen extinguunt sequentia.

℞. Fol. nymph. salic. viticis, an. M. vi. fol. lactuc. portulac. umbil. vener. an. M. j. sem. quatuor frig. maj. lactuc. & papav. alb. an. ℞. aneth. ℞j. fl. nymph. & viol. an. M. j. contunde omnia recentia, & irrorentur succo limon. & destillentur in B. M. ac singulis aquæ libris adde camphoræ ℞j. Capiat ℞j. frequenter. Vel ex prædictis simplicibus fiat decoctio, & saccharo dulcoretur ad plures doses, addendo camphoræ partem, vel fiat emulsio ex sem. fig. maj. lactuc. & papav. alb. extracta cum aqua nymph. lactuc. & salicis, cum syrupo violaceo. Opiata in hunc modum præscribi poterit.

℞. Conserv. fl. nymph. viol. & viticis, an. ℞i℞. conserv. ros. ℞. caulium lactuc. condit. ℞. corall. & smaragd. præp. an. ℞j. cum syr. viol. & nymph. ℞. Opiata.

In summâ delirii vehementiâ somnum conciliantia utilissima sunt, tam interna, quàm externa. In toto morbi decursu clysteres refrigerantes & blandè purgantes usurpandi sunt, cavendo ab acrioribus & vehementer purgantibus.

Injectiones etiam fieri possunt in uterum ex decoctis herbarum pro balneo aliisque remediis præscripturum, quibus utiliter Sal Saturni addi poterit. Clysteres frequentes ex oxycrato ad hoc quoque conferte poterunt. Exteriùs linimenta refrigerantia, lumbis, pubi & perinæo admoveenda sunt, ex ol. nymph. unguento rosac. vel albo refrigerante, cum succis solani, hyoscyami, nymphææ dissolutis, addendo partem camphoræ; tum lamina plumbea perforata supra renes continuè gestanda. Ratione causæ hujusmodi virgines viro juveni ac valido jungantur. *Lazarus Riverius præx. medic. lib. 15. pag. 5.*

Curatio Clariss. Joh. Michaelis.

Curatio furoris uterini absolvitur primò venæ sectione, si sanguis abundet; secundò purgatione, si humores adulti calidi permisceantur; ubi imprimis profunt alterantia, quæ vim habent serum simul educendi.

℞. Mass. pilul. de fumar. ℞i. scammon. sulphur. gr. vi. sacch. saturni gr. iiii. M. F. pilulæ pro una dosi.

℞. Aq. nymph. ℞i℞. syr. de nymph. ℞i. pulv. cathol. purg. ℞i. M. pro una dosi.

℞. Syr. cichor. cum thabarb. ℞i. aq. nymph. ℞. scammon. sulphur. ros. gr. viii. M. pro una dosi. Tertio alterantia refrigerantia, ut sunt lactuca, portulaca; & occulta qualitate gentia, v. g. ruta, vitex, cannabis, camphora, cicuta, quæ in monialibus potius usurpanda.

℞. Aq. castitat. ℞i. syr. de nymph. ℞i℞. sacch. saturn. chrystall. ℞i. M. Dosis 2. vel 3. cochlearia.

℞. Sem. cannab. ℞ii. lactuc. portulac. ana. ℞ii. cum f. q. aq. nymph. f. e. a. emulsio: dulcoretur cum syr. de nymph.

℞. Essent. castitat. ℞i. uratur ad guttas.

℞. Olei nymph. ℞i. ruta ℞i. sacch. saturn. ℞i. M. F. litus, quo inungantur renes & partes genitales.

℞. Emplastr. de cicuta q. s. malaxetur cum oleo de nymph. inducatur super alutam, & obducatur syndone rubra in formâ usitatâ emplastris uterini. *Joh. Michael. Præxos Clinic. general. part. 1.*

Observationes.

Illustris Comitissa sterilis, certis temporibus per mensem unum atque alterum incidit in delirium sine febris, cum audaciâ & risu: sermo multus & frequens uni objecto diutius in hærens frequentissimè de rebus veneris adest; oculos habet vagabundos huc illuc nutantes; delor nullus, nisi quod remittente furore tormina ventris infimi sentiantur; sæpius ligamentis, quibus continetur, seipsam strangulare conatur. Tandem mentis vicissim compos reddita, sæpius annuo spatio, plus minus, à miserabili hoc affectu libera vivit, cujus tamen recidivam expectare cogitur.

Casum hunc sub finem ann. 1613. Vir reverend. & clariss. Joh. Weberus, Sacrosanctæ Theologiæ Doctor, & Ecclesiastes illustris Aulæ Gleichenis, ad mandatum Illustris sui, per literas proponebat, meumque consilium expetebat, nimirum ut primò determinem, quid de morbo sentiam, dein quâ ratione curari, vel saltem mitigari queat.

Ad utrumque temporis ratione breviter hoc modo respondi,

Morbum quod attinet, cum propriè melancholiam vocari non posse, sive primaria, sive hypochondriaca intelligatur; idque propterea quod omnis melancholia sit mentis desipientia sine febris cum metu, tristitia & odio hominum, ita ut agrotantes non admodum furiosi sint, & potius solitudinem quam hominum conversationem expectant. Hinc Hippocr. 6. Aph. 23. Si timor & tristitia diu perseverant, ex eo atra bilis significatur. Ergo potius iis subscribendum esse iudico, qui statuunt affectionem Illustris Comitissæ speciem quandam esse furoris, cum sit infania sine febre, cum quâdam audaciâ, timore & mœsticiâ minimè præsentibus.

Furorem hunc non per *πρωτοδυνα* cerebro accidere, sed potius per consensum, inde colligo, quod suas intermissiones habeat, nec etiam tempore paroxysmi semper eodem modo delirium intensum sit. Quæ autem pars læsa ad ejusmodi furorem facere possit, inquirendum.

Potissimum ad uterum respiciendum esse iudico, cum certior factus sim, conjugium Illustris Comitissæ esse sterile, quam ob causam corruptionem feminalem materiam fortassis adesse suspicor, unâ cum intemperie ureti calida & plurimum excedente & exurente, quam præcedere solent procatasticæ tales; ad itam scilicet prompta inclinatio, terror ac facilis consternatio, amoris affectus vehementior, menstruorum inordinata effervescencia, tempus anni calidius, &c. Vocatur autem ejusmodi morbus *furor uterinus*, & cognoscitur non solum ex iis que sunt de essentia morbi, sicut nimirum ex delirio sine febre absque timore, cum quâdam audaciâ, sed præterea ex subsequenibus etiam, sermo videlicet multus adest; imprimis de rebus Venereis, quas vehementius appetunt hujusmodi patientes: Oculi vagabundi, hæc illuc nutantes conspiciuntur, quod aliis etiam vis convenit, qui Venereis habenas remissius tractant, & affectu amoris diutius cruciantur. Hinc manus quoque non raro naturalibus applicare solent, præsertim dum cogitatio venerea diutius protenditur. De dolore tempore fervoris nullo conqueruntur: qui enim dolent & dolorem non sentiunt, iis juxta Hipp. mens laborare dicitur: in remissione tamen, potissimum ante furoris exacerbati initium, non raro ab infimi ventris dolore & gravitate conquestæ sunt. Accidit quoddam familiare quoque hic sit agrotantibus, ut intentionem sese strangulandi frequenter habeant, quem admodum experientia notum est, forte quoddam uteri strangulatus facillimè incidere possit, quam ob causam suffocationis species frequentius phantasie perturbatæ sese offert; sic enim quod Hipp. de morb. Virg. innuit, circa cor & diaphragma propter compressionem strangulationes oriantur, ut laqueo mortem, veluti bonum quoddam expectant.

Sit hoc modo determinata morbi species, cum suis causis atque signis: ad curationem progredimur, hoc primum prognostici loco notato; morbum hunc eo curari difficiliorem esse, quod magis est inveteratus.

In curatione tam ad causas antecedentes, quam conjunctas respiciendum est, idèque juxta subsequentes indicationes operationes Medicæ dirigendæ veniunt.

I. Uteri intemperies calida & sicca satis excedens, refrigerantia & humectantia requirit. II. feminalis materia ut & sanguis adustus; circa regionem uteri collectus ablationem sui indicat. III. sanguis venosus in toto calidior & sicciior effervescencia sua paroxysmum facillimè producens, propterea quod una cum eodem malignitas citius ad ca-

put evaporet, ante mensium commotionem alterandus ac temperandus est. IV. Halitus corrupti cerebrum petentes discutiendi, & aliò, ad partes ignobiliores ducendi sunt, ubi potissimum cauteria non obtinenda. V. Inflammatio seu fervor spirituum in cerebro refrigerandum & humectandum esse indicat. VI. Vehementia delirii sæpius topicorum usum requiritur, ubi, ab inordinario curationis processu quietere cogimur.

Pro excipiendis his indicationibus triplex auxiliorum materia consideranda venit, nimirum Chirurgia, Pharmaceutica, & Diætica. Quoad Chirurgiam venæ sectio primum locum habet, qua sola sæpius Empirici maniacos & furore percitos curare conantur, ut videre licet apud Plater. lib. 1. observationum; quæ pro alteratione totius in brachio adhibetur, mediana vel cephalica incisa, sed hæc cautione, ne circa tempus menstruum hoc accidat, quia convenientius est paulò antequàm fluxus mens-truus expectetur, ut saphæna pedis incidatur, quo promptius sanguis deorsum moveatur. Scarificationes quoque in consuetis non improbantur, modò hoc ipsum fiat instantibus mensibus, ac tantum in cruribus, non in superiore corpore, ne magis ad caput materia derivetur. Cauteriorum usus etiam hic pertinet, nimirum ut primò cauteria fiant in cruribus, quo corrupta materia, potissimumque malignæ evaporationes caput afficientes deorsum vergant. Post alluente materiâ revulsâ ad partem oppositam, optimè verò attrahentibus pedum fonticulis commodè quoque ex vici fetaceum applicaretur, remedium omnino ex parte tutissimum, & in gravissimis capitis affectibus præsentissimum, de cujus vero usu legatur *Guil. Fabricius Hildanus Cent. 1. observ. Chir.*

Quoad Pharmaceutica jvantia, citius in hoc casu medicamenta præscribuntur quam adhibentur, propterea quod agrotantes discretione destituantur. Eligenda tamen alterantia, & corroborantia.

Quoad alterantia, conveniunt interius syrupus Acerosus citri, de succo granatorum, æditiis his, quæ uterum peculiariter reficiunt, ut sunt syrupus de Artemisia, aqua melissæ, castoreum & similia quæ ratione indicantium commiscentur, & manè vesperique tribus cochlearibus exhibentur.

℞. Syrup. de s. acetosæ. Endiviz, ana ℥iij. Granat. duc. ℥iij. Artemis. ℥b. aquam Melissæ ℥i. m.

Hæc etiam pertinent condita quæ ex conserva rosar. violar. Borraginis; pauxillo pulveris castorei addito, cum syrupo pomorum dolo. conficiuntur: his enim, uti prioribus quoque, vis modicè refrigerandi, humectandi que merito tribuitur. Exteriusque inunctionem pubis & infimi ventris commodè fieri posse, statuiamus, cum unguento santalino, Infrigidante Galeni, admissio ℥. q. olei violarum, Nannapharis & similibus. Imò & balnea aquæ dulcis (mineralis & sulphurea thermæ minus hic conveniunt) post evacuationem conceduntur, infusus videlicet in decocto herbarum refrigerantium, ut sunt violar. fol. salicis, lactucæ, endiviz & similes, quibus commodè flores charismeli medicæ quantitate miscentur.

Quoad evacuantia, frequenter lenientia exhibentur, imprimis hic serum caprinum infusionis folior. Sene commendari possit. Lenientibus præmissis peccans materia digeratur per syrupum de prunis dulcibus, de Artemisia, cremore tartari, spiritu salis & similibus, subsequente mox evacuatione magis appropriata, sive forma potioris, vel aliter hoc fiat, ubi plurimum per Magisterium Tartari

(quod ex spiritu vitrioli & oleo tartari conficitur) Medicam præstare posse, non dubio.

Nec tantum universalia purgantia sufficiunt, sed opus est ut ad appropriata quoque pergamus, respectu particularium evacuationum, ubi deliberandum de injectionibus seu clysteribus, ac pessis uterinis. Varand. de morb. Mulier. l. i. cap. 5. hujusmodi laborantibus extra conjugium constitutis maturè prospiciendum esse jubet, ut viro eoque valido jungantur, quia factiatio sic utero & vacuata materia & effusa, quæ in vasis illis continetur, aliquando eas sanari contingat. Imò & illa quæ per habitum corporis evacuant, ut sunt sudorifera medicamenta, suum locum habere possunt, si præmissis universalibus adhibeantur: cum non tantum vim habeant attenuandi resolvendique respectu latentis corruptæ matæ, sed simul quoque malignas evaporationes ad cerebrum ascendentes dissipent, ut per poros cutis evaporent.

Quoad corroborantia, potissimum caput respiciendum, aliaque membra principalia cum utero, quam ob causam totò præscribuntur rotulæ capitales ex margaritis præparat. smaragdo præp. cum ol. nucis moschatæ, saccharo in aq. Lavendulæ soluto, quantum sufficit, addito. Item citri conditum, Confectio Diarrhod. Abbatis, sine saccharo Rosar. novellæ, Diamarg. p. gid. Electuar. lactificans Almanforis, ex quibus cum confervis appropriatis Electuaris corroborantia, vel cum saccharo in aq. meliss. & Rosar. dissoluto, morsuli confici possunt.

Tandem in summâ delirii vehementiâ, pro leniendo symptomate totis viribus ad allaborandum est, ut ægrotanti quietum somnum procuremus: Hinc potus loco decoctum hordei & cap. papaveris, vel aqua lectac. cum syrupo papav. permixta præscribitur, & externè capiti Epithamata somnifera ex aquâ Rosar. Lactucæ, solani, Nymphææ, verbenæ, & similibus applicantur, factâ simul inunctione per unguentum populeonis, cum parte quâdam olei Nymphææ ac Rosar. paxillo opii atque croci commistum, imò ad laudani opiati usum interdum quoque, sed cum cautione accedendum.

Quoad diætam, ær ambiens frigidiusculus sit, vel arte, vel mutatione soli: Victus nec nimis sit tenuis nec plenus, sed mediocris, idèdque juscula sicut hordeacea cum amygdalis dulcibus & sem. papav. permixta: Caro sit hædina, vitulina, avium montanarum, perdicum, pisces saxatiles, perca, lucii, aurata, &c. Ova quoque forbilia non improbantur: ex oleribus Asparagi, Endiv. Spinachia, lactuca, beta &c. commendantur.

Exercitationes corporis sint moderatæ, conjugali congressu frequentiori non excluso, cum ad corruptæ matæ seminalis evacuationem servire queat. Hæc sunt, quæ absens ad casum hunc propositum respondere potui, cætera præsentibus Medicis relinquens. *Gregorius Horstius Oper. Medicor. T. 11.*

Virgo nobilis 30. annum agens, boni habitus, carnosa, sanguinea, rosei coloris, formæ elegantis, alioquin verecundissima, & potius Muscis quam Venereis oblectationibus dedita, deliciisque cibi & potus meracioris indulgens, singulo mense benè expurgata, duobus abhinc mensibus taciturna primò & tristis fieri cœpit, librisque venereis oblectari, mox viriles potius quam foemineos congressus appetere, & de re aliquâ venereâ factâ mentione, rubore faciei statim suffandi, suspiria edere, dein lascivam, inconstantem, modò garrulam, modò iracundam

se ipsam exhibere, modò in sletum, modò in ritum solvi, tandem tumultuosa reddita, exuto pudore, de rebus venereis in virorum potissimum consortio, cum gaudio & voluptate verba facit, & quod pejus eisdem sollicitat, atque invitat, quibus & se ipsam huc usque profluisset, nisi affecti parentes eam custodissent, erenim ab accersito Medico juvene clam manum optavit, ut illam ad propria pudenda admooveret. Quærit autem Medicus, cum parentibus, quid opus sit factò.

Nobiliss. Virgo, spontaneæ castitati cum se ipsam dicasset, res venereas semper abhoruit & animum impollutum conservavit, quousque ætatis progressu acriori, fervidiori ac copiosiori sanguine producto, semen quoque copiosius & acre progenit, quod tandem veluti turgens & naturam ad sui expulsionem stimulari, Venereis appetitum, primò naturalem excitavit, qui per medullam spinalem cerebro communicatus, animale quoque corrupens, turbans atque immoderatus, imaginationem circa illud objectum, imò & rationem ipsam depravatam reddidit, undè à turgentia, concitata incontinentia, depravata imaginatio omnia venerea licere sibi persuadet, ac pudendi contrectationes & concubitum ipsum honestam Virginem expectere, citrà pudorem cogit, quod non aded facile contigisset absque uteri calidâ intemperie, nec solus quidem clitoridis, in quo venereis cœstrum, sed reliquarum etiam partium in quibus semen generatur, testium scilicet ac vasorum spermaticorum, quam intemperiem uteri sanguinis ac seminis, facilè in corpore plethorico induxerunt cibi calidiores, vina meraciora, vita antehac otiosa, deliciis ac voluptatibus dedita, auxerunt verò lætio de rebus venereis & cum viris quæsitâ conversatio. Hunc autem excessum præmonstravit ab initio taciturnitas atque tristitia illa, cum præ pudore inselens illud venereis desiderium prodere non ausa est misera patiens, quæ tandem omnia patefacere coacta est subversa ratione, victoque pudore, & morbo venereis appetitu percita, qui definitur ab Aetio, quod sit uteri calida intemperies, cerebrum in consensum trahens, ad quam rabiosum delirium consequitur. Sed forsitan melior fuerit ejusdem descriptio, quod scilicet sit venereis immoderatus appetitus, sceminas in insaniam sine febre ducens, à seminis copia & acrimonia non sine uteri calidâ intemperie ortum habens. Differt autem à salacitate, in quâ intrâ limites honestatis sese continent mulieres. Pariter à fervore uteri, in quo dolor aliquis ac displicentia in utero percipitur, cum aliquâ horripilatione. Ab uteri quoque pruritu, quia iste datur etiam sine libidine, ut contingit Semiramidi & Messalinæ, quæ uteri pruritus & libidinem, satyriam in viris similem, pariebantur, sine delirio tamen ac furore.

Turpis iste affectus qui totam familiam maculâ & labe aspergere potest, durissima namque prælia castitatis, & ubi quotidiana pugna ratissima victoria, ut ait D. Augustinus. In principio tamen non aded difficulter tollitur, ac si negligatur, in Maniam degenerare poterit. Itaque curatio aggredienda. Et primò quidem sanguis calidus contemperandus. Secundò uterus refrigerandus. Tertio humores acres evacuandi. Quarto semen aut educendum, aut extingendum. Quintò tandem caput præservandum.

In Chirurgico fonte, nullum præstantius prostat remedium, repetita sanguinis missione, ut ejusdem copia minuatur & acrimonia contemperetur. Secundum locum tenet balneum aquæ dulcis, alteratum foliis lactucæ, fœlicis, vitis, nymphææ, viol. portul. rosar. cum aliis externis, de quibus infra.

Ex Phar-

Ex Pharmaceutico & diætetico fonte reliqua desumenda auxilia. Sic primò præbeatur leniens, potu.

℞. Syr. ros. sol. unc. xv. decoct. pulpæ tamarind. q. s. m. f. p. vel bol.

℞. Floris cass. rec. extr. unc. i. extracti mechoacan. gr. x. m. f. bol. quibus superbibat serum asin. aut caprin. depur. ad lib. ii. Quòd si ob mentis oberrationem medicamenta respnat, præbeatur extractum mechoac. ad scrup. i. & ref. pil. Præparatio ita fiat.

℞. Quatuor sem. frig. an. unc. s. papaver. drach. i. sili. nymphææ, lib. i. m. fiat emuls. & præbeatur. Hanc si advesetur, offeratur seri asinini destill. lib. i. tincturæ corall. chymicæ gutt. vi. m. pro syr. & sic pro aliis, maturino tempore exhibendis. Purgentur deindè humores hoc modo.

℞. Elect. de succo rosar. drach. ii. diagrydii extracti mechoac. an. gr. v. m. f. bol. quibus transacta hora superbibat seri asinini aut capr. depur. lib. ii.

His persctis facilè meliùs habuerit ipsa virgo, tunc verò utatur xv. aut xx. diebus tali portione.

℞. Succu endiviæ depur. unc. iii. decoct. lactuce portulacæ, nymphææ, agni casti. unc. v. m. pro una, & sic pro aliis. Et interim dum hæc præbentur, descendat in balneum herbis præscriptis alteratum.

Capiti pariter prospiciatur oxyrrhod. ex suc. lactuce, al. ros. & viol. ac succo citri parato, & futuræ coronali applicito.

Seminis interim in hoc casu, non emissio, sed extinctio procuranda decoct. rutæ, anethi, coriandri: viticis mentham commendat Plinius, sed camphora præ aliis potentissimè venereos ardores extinguit, hæc enim ter potu sumpta quendam luxuria tentatum penitus liberavit, ut narrat Avic. cujus dosim præponit Rhasis ad scrup. iv. sed detur à scrup. i. ad drach. s. Extrinsicus quoque renes illinantur infigid. Gal. cum camphorâ reformato.

Amulera quoque à quibusdam proponuntur, & peculiariter smaragdus gestatus venereum actum impedire, imò & in coitu frangi dicunt: corallia quoque collaudant, tanquam eximium remedium.

Proponuntur item folia cicuræ ruditer contusa, & utero accommodata, hæc enim testibus applicata utebatur B. Basilius, ad venerem arcedam.

Victus rationem quod attinet, sobria sit, nec nimis nutriens. Viter aromata, falsa, flatulenta, acris, vina meraciora. Diætæ usus optimus. Acetaria in cœnâ, ex foliis lactucæ, portulacæ, menthæ. Aquæ frigidæ potus communis venereum extinguit, prout à proprietate vinum, potu consueto, in quo multus piceis extinctus fuerit. Viter otium, namque

Otia si tollas, perièrè arcus amoris.

Somnus sit parcior, nisi adsint vigilie, & delirium immineat. Meditationes opportune erunt. Sic Religiosa colloquia. Virorum verò conversatio vitanda. Sed jam diëtis omnibus non conferentibus, marito juveni atque robusto ejus cura committatur. *Raymundus Johannes Ferris, libro de morbis Mulierum.*

Virgo Gallica, nobilis jamque nobiles, vitam otiosam ducens, calida diætâ utens, postquam amorem clandestinum cum ignobili quodam con-

Tom. II.

traxerat, cui tamen annuere recusabant Parentes, insomnis fatigatur; jam aliquot dies incipit vociferari, locum qui nos ab altero sexu distinguere ostendere, lasciva cantare, torvum tueri, & Bacchæ bacchanti si velit quis adversari, ex insanâ insaniorum reddit. Imò nisi à robustissimis vinculis & duobus imò tribus viris in lecto retineatur, totis artibus ignem concipit, nuda profilit, & si quis masculus ipsi obviam factus, in illum ferociter ruit, utque veneri sacra faciat, lasciva pete; perpetuò semè vigilat.

Scintillant oculi, mala mens, oratio blanda.

Facies in totum ignescit & tumet: humor mucosus, acris, viscidus, lutea serè corrodens, per finem pudoris, per inordinata temporis interval- la effluit:

Et ceter sepe halitus atris

Faucibus effundens nares contingit odore.

Pulsos præterea vehementes, Lingua exsucca, Macies in corpore toto. Medicus vocatus virginem hanc in carnificinam Gallico-Medicam inducit, ubi post iteratam trigessimam, intrâ sextum diem, Venæsectionem cum sanguine simul insanam Mentem, vesanum amorem, charam vitam, caramque simul & fere divinam virginis pulchritudinem exhaustit, cadaver verò Anatomicis subiectum manibus quam stupenda exhibuerit, Coronis nostræ Disputationis inferet.

Morbus, qui agram affligit, est interperies acris calida, Cerebri, uteri, ac partium generationi dicatarum, cum delirio, audacia & immoderato Veneris appetitu, orus à sanguinis & spirituum animalium propter vehementiorem amantii impressionem organo, atque ferocia quasi ignea, acrimoniam irritativam conjunctam habente. Vocatur vulgò Nymphomania, item Furor uterinus, uteri deliramentum, ex anili Famulâ uterum cum Platone tanquam Animal furibundum concipiente, à Gallis vocatur *la Fartur de la matrice*. Belgis *Nader-Najiny*. Germ. *Mutter-Wahnacht*. Estque is morbus, quo Virgines affectæ leguntur Milesiæ, de quibus Plutarchus, quæ se suspende- runt, quòd improbæ Veneri non offerre possent sacra; & Lugdunenses Fœminæ ex alto sepe præcipitarunt in fluvios, ex nimio cocundi desiderio. Datur quoque Lacus in Becoriâ Furtialis, quo si quis biberit, ardore libidinis exardescit & in Furorem agitur.

Differet verò hic morbus ab aliis delirii generibus, quia Nymphomania tota in venere versatur, & nihil aliud affectæ imaginantur aut loquuntur, quam *exuvie*, corporeisque deliciis. A suffocatione uteri, quòd morbo tertatæ sint garrulæ, iracundæ & inquietæ, in suffocatione verò uteri mulieres manent attonitæ sine motu & loquela, ac cum exigua respiratione.

Pars Affecta est cerebrum, cum quo per consensum afficiuntur partes generationi vacantes. Cerebrum verò affici patet ex functionum principum læsione; uterum, ex humore acri è sinu pudoris alluente. Afficitur quoque totum corpus, quòd ex macie aliisque phænomenis patet.

Causa Procatartica morbi est calida diætâ, quâ ægra usa est, i. e. Cibis multo sale volatili & Sulphure scatentibus, qui tantam effervescentiam in corpore effecerunt, ut particulas quasdam crassiusculas & nonnihil viscosas pori arteriarum transmiserint, quæ aliàs non fuissent egressæ. Possunt enim peri arteriarum peccare, (1) eòdè nimis patuli sunt, ità ut crassiores quàm solebant particule extravasentur, quæ in partibus hærendo producant obstructions, postea dolores, denique Inflammationes. (2) Cùm pori

pori contorsione aliam figuram acquirunt, ita ut partes acres à se dimittant, quæ suâ acredine dolores excitant. (3) Etiam pori peccare possunt nimia angustia, ita ut non transmittant particulas, quas admittere debebant, hinc si sistantur particule illæ acres, lancinando quaquaversum dolores insignes pariunt. Videmus jam nostro in casu poros Cerebri & uteri peccasse, primo & secundo modo. Primo dùm crassiores viscosæ in cerebro particule extravasatæ fuerunt, quæ obstructionem, postea inflammationem produxerunt, & antecedentem hujus morbi causam præbuerunt. Secundo dùm pori aliam figuram nacti particulas acres salinas à se dimiserunt, quæ in partibus venereis actionibus dicatis hærendo, suâque acredine vellicando pruritus, titillationem, denique dolorem pepererunt.

Causa antecedens est dispositio indè enata sanguinis & spirituum animalium fervida, seu ignea sulphureo-salina acris, quæ ad Cerebrum dehinc ad uterum delata, atque utrinque in orgasmum acta, proxima ac immediata Affectus nostri causa facta est. Hic verò ad concipiendum clariùs modum, quo Cerebrum & uterus in dicto casu afficitur, de Cerebro & utero nonnulla inferenda erunt.

Cerebrum itaque concipio, tanquam contextum innumerabilium fibrillarum tenuissimarum, sibi mutuo intertextarum, plùs minùve rotundarum, non quidem Mathematicæ, cum natura tantâ *arbitria* opera sua non exsequatur, sed ut cunque teretium & multis in locis figurarum irregularium. Quapropter ob figuram hanc non tam arctè sibi incumbere possunt, quin aliquos ductus relinquunt intermedios, non secùs ac inter aliquot cylindros sibi mutuo impositos, remanere videmus per totum decursum spatium aliquod triangulare. Et hæc spatia ferè referunt figuram talem, qualis ex contactu trium pluriumve circularum oritur, sed inordinatiùs figuratam, adeò ut in quibusdam locis vix ullum tale intermedium spatium relinquatur. Istos autem canales exiguos secundùm fibrarum longitudinem extensos cujuscunque figuræ vocabimus tubulos.

Uterus contextus est innumerabilium vasculorum tam Venosorum quàm arteriosorum, imò Lymphaticorum quoque & nervosorum, id quod videre licet in uteri vasculis tera repletis, qualem philiatorum oculis publicè Lugd. Batav. exhibuit Dn. Nuckius Anatomicus Arausionensis Principis, in quò minima etiam vascula quæ aliàs visum fugiunt, & non nisi armatis oculis cerni possunt, ad instar minimorum ramusculorum arborum, cæra rubra, viridi, & Mercurio suo preparato subtilissimo repleta, in conspectum venire. Textura autem illa remota non potuit non tam arctè sibi incumbere, ut non relinqueret spatiosa, quæ pororum intro foras & foris intro nomine veniant.

Nunc in viam redeamus, cum extrà oleas hic migraverimus, statuimus, particulas crassas viscidas, in jam dictos Cerebri tubulos adactas, vel totaliter illos obstruxisse, vel partialiter. Totaliter, quando corpus obstruens ejusdem figuræ fuit cum obstructis poris, e. gr. si porus fuerit triangularis & particula obstruens etiam triangularis. Partialiter verò, quando corpus obstruens non fuit ejusdem figuræ cum obstructis poris, adeòque necessariò reliquæ quædam pororum remanserunt. Ut cum pori rotundi obstruantur à corporibus triangularibus aliisque angulosis, qui itaque non totaliter opulentur, sed reliquæ quædam pororum reman-

ent, per quos non nisi Materia Primi Elementi Cartesii, sive subtilissimus (qui æther primus ille major nostri corporis, ut & aliarum omnium rerum in macrocosmo existentium est, teste Cartesii. Tom. 1. Ep. 45. 48.) fluere potest, ob parvitatem indefinitam, (cum vacuum in rerum naturâ non detur) multum istius igneæ materiæ indefinenter illac fluere cogitur, quæ materia ex suâ naturâ celerrimo motu per hæc angustias, cum determinatione quâdam magis versus hanc quàm illam partem Cerebri, torrentis imò fulminis instar ruat, prout nempe illi pori aliter atque aliter sunt dispositi, atque æquilibrium spirituum animalium in Cerebro tollunt. Nam cum spiritus in statu naturali in æquilibrio positi sint, minima vis superaccedens hoc æquilibrium tollere valet; quare non mirum est quòd Materia Primi Elementi ab unâ parte magis quàm ab aliâ mota, hoc æquilibrium tollat; æquilibrium jam sublato non placidè & æquis viribus ut antè per Nervos in corpus distribuuntur, sed inordinatis motibus huc atque illuc discurrentes per Cerebrum, & ejus vestigia, Delirium producant.

Nunc ordo jubet, ut ex causis prædictis, inflammationem nempe, & ignea ferocia, tum acrimonia sanguinis & spirituum propter calidam dietam contracta Phenomena in casu nostro proposita deducam. Et quidem lasciva est memorata Virgo, ut locum scilicet ostenderet, qui nos ab altero sexu distinguit, lasciva cantaret, nuda profileret, in viros obviam factos rueret, linguam micantem intrâ labia aliorum vesana vibraret; non aliundè verò hæc oriebantur, quàm quod per vitam otiosam & contractum cum ignobili Juvenc amore, sanguinis & spirituum, tum in Cerebro, tum in partibus generationi destinatis, excitatus fuerit orgasmus, hincque nulla alia Cerebro impressa fuerint vestigia, quàm de incundo conjugio, celebrandaque lascivis istis gestibus Venere. Nam quocunque talia vestigia representantur menti, oritur etiam cogitatio de eisdem objectis, spiritus enim animales dùm motu feruntur immodico, neque Anima amplius in eos obtinet imperium, Phaëtonis ad instar solares equos flectere impotentis, in illa vestigia irruunt, quæ cum nihil nisi lascivi contineant, nihil nisi lasciva quoque menti representant, adeò ut Mens, quatenus in cogitatione consistat, minimè deliret, (æquè namque sana est in stultissimis quàm in sapientissimis) sed in eo tantum vitium sit, quod non distinguat benè objecta simul sibi oblata, quæ cum in agrâ nostrâ nulla alia sint, quàm lasciva, oriuntur miræ illæ compositiones & sermones huic agræ nostræ familiares. In hoc igitur errat mens, dùm putat ideas excitari in sese à causâ externâ præfenti, cum excitentur reverà tantùm à vestigiis Cerebro impressis. Sic etiam præter rationem moribundi dicuntur ratione destitui, eò quòd nesciant cogitationes suas preferre, ad interrogata appositè respondere, undè non est, quòd mulierculæ tantoperè clamitent, eorumque misereantur, quasi omnem rationem perdidissent, cum tamen illis in casibus, Mens tanquàm suo ergastulo soluta, multò feliciùs agat & longè diviniora spectuletur. Interea otiosam vitam, quæ prægressa est in nostrâ agrâ, implevisse talibus vestigiis quoque Cerebrum; Ovidius Amoris ille Proto Notarius jam olim testatus est:

Otia si tollas, periire Cupidinis arcus,
Contemptæque jacent, & sine Luce faces
Quam Platanus rivo gaudet, quam populus unda.
Tam Venus otia amat, sinem qui quæris An ori.
Cedit

Cedit amor rebus, res age tutus eris.

Accedit, quod Virgo fuerit, nam

Fœmineo magis est usu Venus effera sexu.
Mitior illa Viris.

Imò nabilis, juxta Ovidium enim

Prima cupidinis ætas manet apra triumphis.
Non gaudet veteri sanguine mollis Amor.

Porro etiam natale solum ad hunc Affectum quicquam contulisse dici posset, est enim Virgo Gallica.

Pronumque genus regionibus illis.

In Venerem est, flagrat vitio gentisque suoque.

Imò quod lasciva nimis fuerit ante hunc affectum, ex gestibus facile colligere erat, præprimis ab abominando, dum micantem linguam intrâ labia aliorum vibraverit, qui mos; Gallicis, Italicis, Hispanicis frequentissimus, attamen periculosissimus. (Galli vocant *baiser à la Florentine*, eò quòd maxime sine consuetâ hæc oscula Florentinis fœminis.) Dn. D. Job. Mauritius Hoffmannus quondam mihi retulit, sibi Patavii notum fuisse Baronem Suecicum, qui ex osculis à fœminâ Lue Venereâ infectâ, labiis impressis, & saliva per linguam communicata, uvulam suam amiserit. Idem quoque Amico meo contigit, qui cum Gallinas magis quàm Gallos Lutetiae quæsivisset, ex osculo tali Lue Venereâ correptus, miserè animulam suam expiravit. Tales jam lascivæ impressiones in Cerebro factæ cum spirituum ope Animæ represententur, lege conjunctionis Mentis cum corpore, (quæ consistit in eo solo, quòd Mentis cogitationes certas sequantur certi motus in corpore, & quòd certos motus in corpore, sequantur certæ perceptiones & cogitationes in Mente;) sic mox quoque in dictâ agrâ indecoros corporis motus introduxerunt, atque effecerunt, hinc ut vociferaretur lasciva, caneret:

Non peccare putans quod sepius oscula jungat.

Quemadmodum vice versâ quando partes genitales pruriunt, ab acris sanguinis particulis, ita ut particulae nervæ vellicentur, & periculum incurrant ruptionis, tunc in Animâ oritur idea titillationis Venereæ & influxus fit spirituum; Jam verò cum spiritus inordinatis motibus hinc illinc discurrant & justò copiosiores infuant, facile patet, cur ægra nostra interdum à tribus viris, & fortissimis vinculis in Lecto retineri nequiverit.

Vigiliæ perpetuæ in agrâ dein notabantur, excitatæ propter spirituum animalium motum nimium, ex imaginatione impressisque phantasiæ vestigiis subsecutum.

Facies in totum ignescit & tumet, quia Materia Primi Elementi seu æther subtilissimus copiosius per humores & sanguinem propè partem inflammatam cum transfluat, hinc omnes humores cum sanguine movet & rarefacit, undè Tumor oritur & inflatio faciei ejusque rubor, undè etiam dependet Pulsus vehemens.

Lingua exsacca est, ob duplicem rationem, aut (1) quia dum serum & partes aqueæ sanguinis habitum corporis, vel per alias vias magna copia extrâ corpus protruduntur, Lympha vix aliqua pro necessariâ humectatione fuit ad os, linguam & gulam, quod aliàs tunc sensum ariditatis in nobis, & tunc sicim efficit, quæ sitis potu sedari potest, cum tantum proveniat à defectu humidi; aut (2) glandulae salivales sunt obstructæ, ut nihil vel parùm salivæ secretæ ad os mittatur, & hinc à dictâ causâ, si cæteroquin fiat si-

tis, potu, licet immodico, non tollitur, sed ventriculi coctio & appetitus destruitur; quare potius opera danda erit, ut gargarismatis & internis Medicamentis obstructio reseretur.

Ad hæc Spiritus acres magno impetu in agrâ dictâ dum ad arvam feminale, quippe salacitatis partem, propulsi, acrimonia sua titillant & convellunt quasi vaginam Uterinam, glandulis undique & undique repletam, ad modum mali Citrii compressi liquorem exhibentis, vel spongiæ aqua repletæ, manuque fortiter compressæ, inde pariter Liqueorem profluere faciunt, adèd acrem, ut lintea corrodant, pruritus pudendorum inducat, terribilium quoque de se spargat odorem. Eadem demùm acrimonia spirituum horumque celerrimus motus, in causâ est, quòd macies fit in corpore toto. Cum enim pinguedo nihil aliud sit, quàm racemini minimi substantiæ oleosæ minimis vesiculis contentæ, à quibus ductus peculiare primum prodire Malpighius observavit, qui similem succum oleosum venis advehunt, (uti id graphice demonstravit in Cursu Anatomico Dn. du Verney, Anatomicus Regius Parisius) ut acrimoniam sanguine temperet, quia particulae verò illæ pingues, ob sanguinis acrimoniam hic nimium sunt abraasæ, nihil aliud sequi potest, quàm ut sanguis Indies deficientibus hisce oleolis particulis, acrior reddatur, particulae nutriente abradantur, & macies sic inducatur.

En Phenomenorum hoc in Casu occurrentium origines, nunc ad Prognosin accedamus. Miserabilis igitur hic Affectus turpisque, & macula honestioribus familiis, uti lente tantum & sensim curari, ita denique in Maniam consummatam degenerare potest.

Curacionem quod attinet, ante omnia illa inchoanda est à regimine rerum naturalium, adèdque aer est eligendus temperatus, quòd si enim frigidus corpus nostrum intrat aut ambit, poros constringit Cutaneos, constringendo claudit, obstructionibusque ansam præbet. Calidus verò nimiam in corpore effervescentiam auget, particulasque crassas extrudendo inflammationi materiam præbet. Alimenta usurpanda sunt tenuia, aquæ, insipida, cavendum à salis, calidioribus multo sale volatili & sulphure constantibus, cum ad Venerem stimulandum maxime sal conducatur, ut hinc non adèd insana & vana sit Poëtarum fabula, Venerem ex Saturni testibus in mare projectis & ipsius spuma salina ortam, siccitans, hinc Ausonius cecinit:

Orta salo, suscepta solo, patre edita culo.
Æneadum genitrix. - Venus.

Vinum si concedi debeat, sit oligophorum; Cerevisia tenuis, aquosa, præsertim hordeacea; particulis suis mollibus particulis pungentes acres vaginalium instar recondentibus. Somnus procurandus, quiesque imperanda, imò hypnoticis concilianda, à nimia tamen dosi cavendum: nam ubi ægri à nimis vigiliis sunt defatigati, si semel dormiant, vix iterum expergeant, id quod ante aliquot septimanas observare licuit Forthi in Patriâ meâ, in obstetrice, quæ ex parvâ tincturæ opii dosi, vigiliis antea defatigata, satis cessit. Excretiones quantum possibile promoveantur; Ocium vitetur, (monente Ovidio;

Fac monitis fugies otia prima meis,

Hæc ut ames faciunt,)

& laboribus continuis exerceatur. Exhortetur semper talis ægra ad honestatem, & opprobrium ei proponatur nisi respiscat, sic Milesias virgines curatas legimus Lege promulgata;

ut quæcunque sese, hoc affectu percitæ, necarent, per foram nudæ traherentur. Venere licent cui thura sunt, nam & in maritatis interdum hic Affectus, præsertim illis, quarum mariti ferendis talibus oneribus impares obvenit.

In non maritatis his nihil proficientibus, triplici indicatione curatio instituat. (1.) Sanguinis nimius motus imminuatur; (2.) Obstructiones referentur; (3.) Acrimonia sanguinis corrigatur. Incipiemus itaque juxta primam indicationem à Venæsectione tanquam sacra anchora quæ bis vel ter eodem die erit modicè reiteranda, ut vasis sanguineis notabiliter depleatis, & non ita distentis, pori illorum magis coarctentur & subsident, undè tanta copia spirituum in Cerebro deponi non potest, & omnia in corpore sunt tranquilliora. Locum quod attinet Rodericus à Castro Saphanam constituit; nobis sufficit quævis patentior Vena, cum propter sanguinis circulationem in Medicam artem nostram introductam, omnes illæ veterum controversiæ de Venis eligendis, corrumpant. Unam tamen admittimus distinctionem, nempe si sanguis subtilis uti in hoc casu peccet, Venæsectio in brachio, si crassus terrestris in pede est instituenda; & quidem in Affectibus illis ubi sanguis magnus imperus est, & vires adhuc constantes, melius est affatim illum extrahere, ad levissimum Animi deliquium; in reliquis Casibus ut in morbis frigidis; non tunc nos tam liberales esse possumus, quàm Veteres fuerunt in illa administranda, eò quod homo facilius in Lypothomiam decurbari quàm in eam revocari queat.

Rodericus à Castro Cucurbitulas commendat, sed quid quæso illæ præstare possunt? nonne sanæ rationi, & circulo sanguinis repugnat hoc dolorificum remedii genus? Videamus quomodo illæ apponentur, & quem usum præbeant. Candelam ceream primùm uscæm supponunt, undè aer intra eas rarefit, hoc facto, eas cuti apponunt & aer rarefactus iterùm condensatur, ac minorem locum replet, undè fit ut cutis attollatur intra cucurbitulas, ad locum ab aere relicto replendum. Has uno atque altero momento temporis ita applicatas, & in quiete relictas, remouent à cute, illamque ab aere illò sublatam & attractam (uti loquuntur) incidunt lancetta, sic iterùm candelam accensam illis supponunt, & tenuiorem ex laxis vasis capillaribus sanguinem extrahunt, obstructionesque in vicinâ aliquo modo tollunt, sed successus non semper eorum votis respondet, quia sæpè accidit, ut humores ita sint indurati, ut quamvis tubuli majores sint facti, isti propter viscositatem non possint egredi. Imò subtiliori sanguine per cucurbitulas extracto, crassæ remanent, & terrestres particule, in corpore, tanquam instrumenta novas obstructions producentia, (quæ jam in nostro Affectu sunt,) an igitur hoc in casu conducant cucurbitulæ, considerandum illis relinquo, quibus,

De meliori luto finxit præcordia Titan.

Veteres Auctores curationem absoluerunt student frigidis, sed nunquam innuunt, quid sint frigida. Et quidem frigida sunt, quæ particulis crassis & immobilibus constant, hæc obstructions in corpore facere apta nata sunt, jam verò nonne in nostro casu accusavimus obstructions sanè redderent pertinaciores. Præsent tamen ex frigidis nitrata, quæ ex salium sunt natura, quibus deobstruunt potius, quàm obstruunt, nullum sal volatile in corpus ingerunt, imò denique parùm Materiæ subtilissimæ secum vehunt, accidit enim idem cum nitro quod cum marmore aut glacie, quibus si manus imponatur, friget; nimirum cum

calor aliàs in nostro corpore sentiat, quòd certa ætheris copia fluit per ejus pores, undè Tremor inducatur in texturam ejus fibrarum, jam si extrinsecus ponatur impedimentum, quo minus solita illa ætheris copia affluere possit, statim ille Tremoris gradus, qui erat in fibrillis, minuitur, atque undè sentitur frigus. Sic e. g. Glacies, marmore, poros habet, per quos parùm materiæ P. E. fluit, jam si manus imponatur, impeditur æther, quo minus solita copia in illam partem irruere queat, atque hinc celestis oritur imminutio seu frigus. Fiat itaque pulvis refrigerans talis.

℞. Lap. Prunell. gr. xv. J. Di. Camph. Sæch. Saturn. an. gr. iii. iv. Laud. op. gr. i. M. F. Pulvis. Camphora enim & Laud. op. leniter incrassando faciunt, ut sua spicula salina acris non adeò exferere possit Massa sanguinea.

Confert potissimum serum lactis, præcipue si chalybs in eo sit extinctus, nam volatile in sanguine aliquatenus remoratur, ob metallicam gravitatem. Nitrum in aquâ dissolutum (vel ejus loco Sal prunell.) propinatum, summi quoque prodest in omnibus morbis, ubi sanguinis nimius peccat æstus, & is nimis volatilis est, ut & sp. nitri qui aperit, & coagulando motum sanguinis retardat, & denique diuiscule in sanguine hæret.

Præsent quoque omnia, quæ sanguinis motum compescunt, ut oc. cancr. Corall. Terra sigill. omnia nitrata Sol. aur. & lura, sed hæc omnia subtilissimè debent teri, ne tibi aliàs spernent, nunc potius obstructionem pariant.

Inter externa sequens Oxyrhodinum (ut levis formus excutitur) conducit.

℞. Ol. Rutar. ℥i. Succ. pertulsc. Læue. Sola. an. ℥i. aq. papav. kolar. an. ℥iii. Aceti rosæ ℥i. M. F. Oxyrhodinum cum lin eis duplici us. cuti repide applicandum. Possent verò etiam insuper ad æstum sanguinis cecidendum maxime nisi commendatæ emunctiorumunctiones nitrosæ, & sinapismi umbilicales hic insignis usus esse.

Accedimus ad secundam & tertiam indicationem, quæ consistit in obstructionum referatione & acrimonia sanguinis temperanda; ad quas obstructions in cerebro & meningibus referandas conducit potens sudoriferum, si vires constiterint, particule enim sudoriferi, particulas acres secum attollunt, easque volatiles reddendo, extra corpus protrudunt.

℞. Sal. Carduib. gr. xviii. Bezoard. miner. gr. vii. Camph. gr. ii. Laud. op. gr. i. sp. vitriol. gr. vi. aq. Carduib. ℥ii. Syr. papav. ℥iii. M. F. Potio.

Viva animalia dissecta & capiti applicata porro præsent, quia calor & vapor blandus, qui ex iis exhalat, maxime amicus est nostris poris, & conveniens aliquo modo ad obstructions referandas in iis.

Pedes quoque contineantur in balneo tepido, in quo cocta fuerunt Capia papav. & Fl. Chamomill. & reliquæ herbæ emollientes, ut vapores placidè ad caput ascendant, quæ minorem motum sanguinis conciliant, & particulis suis mollibus instar lanæ, hastas aculeque pungentes, i. e. particulas acres involvunt, & sic quietem inducunt.

Confert quoque ob particulas molles, acres, temperantes, sequens Emulsiõ.

℞. Amygd. dulc. excorticat. ℥i. contunde in mortario, adde aq. decoct. hord. ℥vi. i. Sem. iv. frigid. maj. an. ℥ii. papav. ℥ii. Sacch. alb. ℥i. Syr. de papav. ℥i. M. F. Emulsiõ.

Omnia præterea lenientia præsent, ut Gelatina C. C.

C. C. hordeata, amyllum, & omnia gummata, quia particulae eorum molles, & ductiles, acrimoniam sanguinis involvunt, & sanguinis motum nimium inhibent.

His omnibus nihil conducentibus, matrimonium, si possibile est, fiat, idque cum Juvene, aut viro robusto, & qui strenuum in hoc ludo athletam agere possit.

Nunc promissis meis memor, quam infelicissime res gesta sit cum hac nostra aegra, paululum annexere lubet. Accersitus quippe Medicus, vix explorato morbo, instituit intra sex dies triginta per V. S. revulsionibus & derivationibus, injecto quidem primo clystere acri, cum tamen sanguis acrimonia peccaret, posteaque exhibitâ purgatione, ad putrefactum semen evacuandum, (juxta methodum Gallicam, quam ad oculum delineavit Medicorum Gallicorum Momus, Dn. Moliere, in ludo scenico, inscripto: *Le malade imaginaire*: scilicet clysterium donare, postea seignare, ensuite purgare) in ultimâ institutâ phlebotomiâ, quæ erat trigesima, ita curavit scil. aegram, ut cum sanguine impurum simul spiritum efflaverit, incasto illi amatori nupturum, quem immundissimum vocare solent spiritum, dum ultimus adhuc de rebus venereis halitus increbuisse, nam casta Venus cygnis vehitur, Venus improba Corvis.

Postquam vero jussu parentum in viscera defunctæ inquirere licerat, præter clitoridem mirâ magnitudine prominentem, ulterius postquam curiosas manus admovimus, ovarium sive testes muliebres deprehendimus, maximæ magnitudinis, ovulaque inspersa pisum, si non superantia, certe adæquantia; obstupimus horum aspectu, cum vix credam tale quid annotatum fuisse in libris Prædicorum, excepto Cl. *Blencard* in *Hollandischen Tiden Jahr-Register Ann. 35.* qui simile exemplum recensuit; sed quanam Phænomeni hujus admirandi causa? ex superioribus jam constat insignem adfuisse sanguinis & spirituum organicum, quid mirum igitur similem in humore ovulorum factum, ipsa in tantam magnitudinem distendisse? *Job. Michælis in Praxi Clinica Speciali.*

Furor uterinus in puellâ.

Puella 15. annos nata, quæ cum mensura nondum passa esset, illa verò instabant, ob motum ejus fluxus sequiori sexui familiaris, impeditum furore uterino & convulsionibus per intervalla miserè torquebatur; Saphænam ergo dextri pedis incidendam curavi, ex quâ cum sanguis liberaliter fluxisset, paulò remissiora fuerunt symptomata. Præscriptis insuper pilulis menagogis, & cæteris non neglectis quæ sana ratio & experientia ad profliganda symptomata suadebant, promotus fuit sanguinis ille fluxus, & cum eo, Deo benedicente, fuit restituta. *D. Cassari Collicien.*

Ex Pleuritide notha Furor uterinus.

Virgo nobilis ex pleuritide spuria decumbebat; quæsitum à venæsectione & carminantibus aliisque remediis. Et bene se habebant omnia cum intervenit juvenis parentem virguncule invisens; in quem illa fixos conjiciens oculos, ita è vestigio immutata est, ut mali pleuritici oblita, in cantiones & gestus amatorios affectum suum profunderet. Desit iraque malum primum, sed recruduit ita violenter secundum, ut in delirium acta, de nullâ re vel cogitaret vel loqueretur, nisi de nuptiis & fescenninis, certa in gremium juvenis irruere quoties rediret,

non sine insigni pudore honestissimæ, undè orta erat, familia. Neque aliter obviam iri potuit in majorem quotidie flammam erumpenti desiderio, quam removendo ex oculis ejus objectum illud amoris. Tandem allato in hanc rem facto nuncio, mortem juvenis denunciante, illa post deploratam fati diu orbitatem suam, helleboro per vices expurgata ad sanam mentem rediit. *D. Olai Borrichii.*

Convulsionet & Furor uterinus in Nobili Muliere ex mariti anaphrodisiâ.

Furore uterini subjectum non tantum reperire est in virginibus sanguine vegetiori præditis ac bene habitis, vel in viduis junioribus ac ætate florentibus; sed etiam in nuptis usque modestioribus, quarum mariti impotentia ad venerem efficiuntur. Sic non ita pridem consulebar pro muliere nobili ac formosa, 30. ad summum annos nata, quæ cum jam à sex annis conjugis sui amplexibus minime frueretur, propterea quod ignavior in hac palæstrâ, seu potius inutilis athleta, factus esset, manibusque interea sapius ab ipso, unâ cum illâ cubante, in vulvâ puriente atresceretur, in furorem deducebatur cum motibus convulsivis, ac frequentibus animi deliquiis, funestum quid in dies minitantibus. Cui autor fui ut præter specifica, turgescientiam seminis compescerentia, abstinentiam à mariti lecto in sui medellam adhiberet, seorsimque ab ipso cubaret; undè sanè bene habet.

Quia scilicet cum nondum morbus ad summum suæ exaltationis gradum evectus esset, ratioque, ac minus pudor ab eò pessundati, vires suas ultra partem aliquam generis nervosi non exerebat, idque tantum occasione datâ, scilicet dum maritus imprudens, propriae debilitatis oblitus, atrescitionibus in motus efferos ciebat spiritus, quos ratio ac pudor aliâs compescere noverat. Quæritur hic à quibusdam cur sola mulier horce crucietur furore, virque ab illò immunis vivat? Cui quæstioni responsurus celeberrimus *Mensotius*, duplicem rationem adfert. Primum quidem quod vir sui potentior sit; secundo quod non tam facile sit virilis seminis ac muliebris cum cerebro commercium. Verum ne in ejusmodi rationum futilitate relegendâ immerer; quis nescit pyripisum seu satyriasmum, quâ colliguntur viri, sui generis furorem esse, quo ratio sæpè ita proculcatur, ut non tantum in obvias incurrant scæmas, sed etiam in sui sexus homines, ipsaque etiam animalia bruta, ut scilicet reverâ brutam suam expleant aviditatem. Imò ad cujusvis mulieris aspectum, membrum morbosum, aut saltem in quod præcipuum impetum facit humorum ac spirituum organicus, evolvant, illudque sub omnium aspectu tractando semen pluries de die effundant. Talem prorsus hic habemus virum, qui non sic tamen minus ad octogesimum tertium, & quod excurrit, ætatis annum, devenit, quique etiamnum hodie in hac provectioni ætate, tot pollutionibus ac amplexibus minime fractus, plenâ fruitur sanitate. Itâ non contigit mulieri viduæ, quæ cum novissime in furorem hunc incidisset, affectâque etiam durius imaginatione, se diabolo nuptam crederet, nihil obscenum omitebat, sed inde brevi eneata est. Utinam corpus speire datum fuisset.

Anatomica Inspectioes.

Virgo furore uterino tacta, tantâ mania fuit correpta.

Correpta, ut catenis vinciri deberet. Interim ex improvise obiit.

Aperta cadavere, ovarium dextrum pugni magnitudinem æquabat, succique plenum erat. *Stephanus Blancardus in Anatomia Practica.*

Furor uterinus, excitatus à semine in sinistro testiculo incluso, viâque id ad uterum deferente occlusa.

Virgo claustralis, quæ sæpius diversisque temporibus in Furorem uterinum incidere, tandem tam violento ejusmodi manie paroxysmo corripitur, ut catenis, cohibendæ enormis & effrenatæ libidinis causa, vincienda fuerit: dum conatus autem varios, quibus ab iis se expediret, adhibet, suffocata derepente interiit.

Apertò cadavere deprehensum, eam nunquam Lucinæ expertam esse labores, Testiculus autem sinistèr pugno magnitudinem propemodum adæquabat, crasso spermate turgidus: vas autem à testiculo ad uterum protensum (quod, ex Anatomicorum sententiâ, ejaculationi seminis destinatum non est, quia manifesta cavitas illi desit;) non modò mediâ parte vase dextri testis majus erat, sed præterea durissimum & callosum: cæteræ autem partes conformationem naturalem adeptæ erant. *D. le Duc observ. 7. Zodiaci med. Gall. anni 1.*

Feralis melancholia uterina causa. Ex clariss. *Michaele Friderico Lochnero.* Ephemer. Germanic. Centur 7. & 8.

Quod de Milesiis virginibus libidinis æstro percitis, exindeque ob denegatum venereum congressum, violentam sibi mortem inferentibus, prodidère veteres, proh! dolor hodie recrudescit malum, eò certè execrabilius, quòd à Christianis patretur illud crimen, paganis ipsis olim detestatum & abominatum.

Horret animus meminisse aliquot juvenularum, quæ melancholia hysterica eò adactæ fuere, ut puteis profundissimis se immererint ad flammam illas infelices extinguendas, utinam æternò gehennæ igne non luendas! Jussum illustr. Magistratus aperta cadavera ob impregnationis non levem suspicionem, eandem ostenderunt tragœdiæ feralem causam. Ovaria nempe turgidissima, ruptionem, si possibile foret, minabantur; quibus dissectis in oculos statim incurrebant ovula, vix aliàs conspicua, ex libidinoso orgasmo in tantum distenta, ut magnitudinem mediocriam pisorum æquarent. Id quod in juvenula hysterica, ob commissam è vicæ rædiò homicidium capitis supplicio affecta, & Altdorffii cultro Anatomico subjecta, obrigisse pariter recorder. Firmant hæc thema meum inauguralis quondam disputationis de virgine Gallicâ Nymphomaniacâ, & quæ in simili casu & causâ retulit Cl. Blancardus in Collectaneis Medico-Physicis.

Stupenda & detestanda Puella cujusdam salacitas. Ex clariss. *Sigismundo Schmiedero.* Ephemer. Germanic. centur. 3. & 4.

Puella nondum trium annorum spatium emensa, in terram & pavimentum sæpius se pronam non tantùm conjiciens, sed & stans, sedens, sellis, earumque partibus imprimis acutis innitens, totum corpus movere & agitare, ad modum viri cum uxore consuetis. Parentes hoc videntes, non statim quid sibi hæc filiolæ agitationes velint, intelligunt, habent autem pro gestulationibus infantis lusoriis; mox tamen non sine gravi animi commotione, filiolæ cu-

piditatem pravam percipiunt. Quò igitur huic malo in tempore remedium inveniant, sedulo operam dant, ut pravam hanc deleant consuetudinem. Hinc cum multis modis, blandis nunc verbis, eam nunc dehortando, nunc increpando, nunc castigando & in pudorem eam conjiciendo, corrigere, affectumque pessimum eradicare laborant, verùm irritò semper successo. Adolescente enim filia, malum quoque adolefcebat, & quidem adèd, ut, quàm sæpius, mensæ accumbens, in aliorum consortio vivens, in templo sedens, gratumque objectum videns, non sine parentum morore & pudore, ex improvise, gestulationes hæc obscenas & lascivas, cum notabili ex genitalibus tunc temporis liquoris stillantis copia, inciperet, aliaque, adultior facta, ad vesanam libidinem exercendam explendamque media atque instrumenta quæreret. Ad parentum, amicorumque quæsitâ, quidnam tempore hoc paroxysmi veneri cogitaret &c. vel nihil responderet, vel dum effari quædam incipit, media in voce resistit, & vox faucibus hæret, quasi jam muta facta sit. Aliis interdum sponte suâ refert, incredibile se perfundi voluptate eo tempore, adèd ut, ferè & visus & auditus ipsi quasi effugere viderentur. Ob continuas equidem parentum increpationes, & comminationes, aliquo modo ab hoc malo in istorum præsentia, præsertim cum ambo intenti in eam essent, non tamen sine faciei & nativi coloris mutatione, desistere visa est; cæterum autem solitudinem anxie quæsit, ibique cupiditatibus hæc pravis & insatiabilibus ita indulgit, ut sæpius maxime defatigata, somnoque correpta fuerit inventa. Cum itaque nullo modo insanæ libidinis stimulus extinguere & eradicari potuerit, in auxilium Medicus fuit vocatus, sed irritò quoque semper successo. Tandem operam navarunt parentes & cognati, ut filia decimum sextum nunc ingressa annum, cuidam elocaretur, num fortè conjugium hanc libidinem sit extincturum. Contrahitur cum quodam (fortè simplici) matrimonio; virum patitur, concipit, & gravida fit, remanente nihilominus antiquo vesanæ libidinis affectu, & perpetuò absque satietate ullâ cum virò congregiendi (maxima licet cum utrorumque virium prostratione) desiderio, ut de istâ commodè idem dici queat, quod *Juvenal. Satyr. 6. de Messalinâ* scribit:

Et lassata (viris), virò nondum satiata recessit.

Tandem primipara, partu difficili extincta fuit; inque ejus pudendis Clitoris κλωδοσε, Hefychio, *κλωδοσε, ἀφροδισιῶν πόρνης, ἰγκραυσε* dicta, insigni magnitudine prædita fuit inventa, & tanta quidem, ut ferè virum fuerit mentita prodigiosa venus. Notabile est, quòd tempore vernali ad festum usque Joh. Baptistæ, maxima hæc fuerit salacitas, & quòd hoc tempore omnium cum nausæa Hircum oluerit, urinamque serum lactis, imò faciem lactis exhibentem emiserit. Casum hunc mihi bonâ fide non tantùm mulier honestæ conditionis jam vidua, & domitæ hujus noverca detexit, sed & alii simul mihi retulerunt; Parentes ejus adèd fuisse salaces, ut irruente in eos Paroxysmò veneri, in hortò, horredò, hypocaustò, verbo, iisdem in locis, ubi tunc temporis steterint, vel sederint, statim congressum celebraverint. Undè clarè satis patet, salacitatem hanc stupendam fuisse hereditariam. Si Theologicè jam hunc considerare vellemus casum, amplissimum hic expatiendi haberemus campum, quem laborem verò, cum jam tempus nobis haud suppetat, Theologis relinquemus.

Furor uterinus, ex inflammatione uteri. Ex clatiff.
Josepho Lanzoni. Miscellan. Curios. Decur. 3.
ann. 5. & 6.

Mihi nuper narravit Medicus quidam Mantuanus, virginem quandam jam nubilem, vitam otiosam ducentem, postquam amorem clandestinum cum nobili quodam contraxisset, contra Parentum suorum voluntatem, in fomus fatigatam esse, & die clamasse, multa incompta atque lasciva pronunciasse, ita ut insana videretur, & quando masculos videbat, illi eò in eos ruisse, ac petiisse venereos amplexus, ac oscula, & vigilabat perpetuo, nec comedens nec potum assumens; Febre accedente continuâ, multa facta fuere remedia, tam Chirurgica, quam Pharmaceutica, est omnis incassum; decimâ enim quartâ morbi die periit: aperto cadavere omnia viscera sana apparere, præter uterum, qui inflammatus observatus est; quæ inflammatio etiam ad tubas & ovaria pertingebat.

Scholium.

Utrum inflammatio hæc furorem uterinum induxerit, vel illa productum hujus exiterit, disquiri possit; prout etiam alias uteri constitutiones præternaturales hoc pacto in morbo isto sese habere credibile est; quas sanguinis, lymphæ, atque liquoris partium genitalium orgasmus, & succedentes hinc

eorum stagnationes inducere valent. Sic in virgine claustrali hysterotonia defunctâ, testiculum sinistrum pugni magnitudinem circiter æquantem, & crasso humore turgentem, tubam etiam Fallopianam julto majorem, durissimam & callosam fuisse inventam, in Nicolai de Blegny Zodiac. Gall. Med. Ann. 1. M. Januar. Obs. 6. refertur: dextrum verò testiculum pugni iidem magnitudine, in aliâ comparentem producit D. Stephanus Blancardus, Collect. Med. Phys. part. 1. Obs. 28. & Anatum. præli. ration. Centur. 2. Obs. 99. eumque succi plenum fuisse, in cit. Anat. addit; a quo autem dubio procul à retentis ovulis, atque semine virili non fecundatis abundasse, in Collect. Germ. edit. subjungitur. Utrumque verò ovarium, sive testes in virgine simili morbo defunctâ, præter Clitoridem maximæ magnitudinis, ovulaque in hærentia pisum si non superantia, certè adæquantia fuisse deprehensa, in Operum Medico-Chirurg. Joh. Michaelis Noribergæ Ann. 1688. editurum præxi clinica speciali, casu 22. legitur; qui ipse casus nostrum Curiosum Periantrum, Nob. D. Mich. Frid. Lochnerum autorem agnoscit, quem Ann. 1684. Altdorfii Noric. loco thesium inauguralium medd. publicæ disquisitioni exhibuit. (Dn. D. L. Schröck.)

FURUNCULUS.

Vid. in Biblioth. Chirurgicâ.

Finis Libri Sexti.